ئەستێر

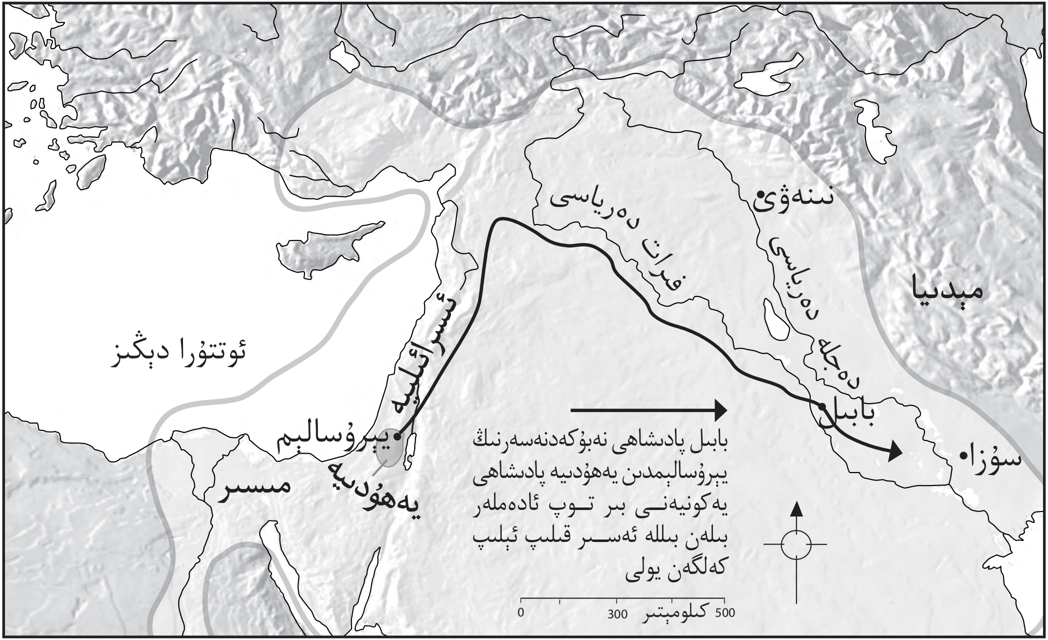
ئوتتۇرا دېڭىز
ئىسرائىلىيە
يېرۇسالېم
يەھۇدىيە
مىسىر
فىرات دەرياسى
دەجلە دەرياسى
نىنەۋى
بابىل
سۇزا
مىدىيا
بابىل پادشاھى نەبۇكەدنەسەرنىڭ
يېرۇسالېمدىن يەھۇدىيە پادشاھى
يەكونيەنى بىر تـوپ ئادەملەر
بىلەن بىللە ئەسـىر قىلىپ ئېلىپ
كەلگەن يولى
0
300
500 كىلومېتىر

ئەستىر

(قىسقىچە چۈشەندۈرۈش)

مۇقەددەس كىتابنىڭ «ئەستىر» دىن ئىبارەت ئۇشبۇ قىسمىدا پېرسىيە ئىمپېرىيىسىنىڭ خانىشلىق مەرتىۋىسىگە ئېرىشكەن يەھۇدىي قىزى ئەستىرنىڭ ئۆز خەلقىنى قۇتقۇزغانلىقى يېزىلغان. «ئەستىر» دىكى ۋەقەلىك پېرسىيە ئىمپېرىيىسىدە ئاھاشۋېرۇش ھۆكۈمرانلىق قىلغان يىللىرى يەنى مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 485-464 يىللىرى يۈز بەرگەن. مۇسا پەيغەمبەرنىڭ ئۆز خەلقىنى مىسىردىن ئېلىپ چىققىنىغا تەخمىنەن مىڭ يىل بولغان چاغلار ئىدى. مۇسا پەيغەمبەر دەۋرىدە پەرۋەردىگار خۇدا ئىسرائىللارنى ئۆز خەلقى قىلىپ بەلگىلەپ، ئۇلار بىلەن ئەھدە تۈزگەندى. شۇ ئەھدىگە ئاساسەن ئۇلار خۇدانىڭ ئەمرلىرىگە بويسۇنمىسا، خۇدانىڭ جازاسىغا ئۇچرايتتى. لېكىن ئىسرائىللار خۇداغا ئىتائەت

قىلماســتىن، داۋاملىق ســاختىا ئىلاھلارغــا چوقۇندى. پەرۋەردىگار خۇدا ئىسرائىللارنى ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن نۇرغۇن پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتكەن بولسىمۇ، ئۇلار يەنىلا ساختىا ئىلاھلاردىن ئۆزلىرىنى تارتالمىدى. خۇدا ئاخىرى ئىســرائىللارنى جازالاپ، بابىلنىڭ پادىشاھىنى ئۇلارنىڭ زېمىنىنى بېســۋېلىپ، پايتەختى يېرۇسالېمنى ۋەيران قىلىشقا ۋە ئاھالىسىنى سۈرگۈن ئېتىشكە ئەۋەتتى. بۇ ۋەقە مىلادىيەدىن بۇرۇنقى 586-يىلى يۈز بەردى. ۋەھالەنكى خۇدا ئۆز خەلقى بولغان ئىسرائىللارغا پەيغەمبەر يەرەمىيا ئارقىلىق ئۇلار سۈرگۈن قىلىنىپ يەتمىش يىلدىن كېيىن، ئۇلارنى يەنە ئــۆز زېمىنىغا قايتــۇرۇپ كېلىدىغانلىقىنى ئېيتقانىدى. ئىسرائىللار سۈرگۈن قىلىنىپ ئۇزۇن ئۆتمەي، بابىل پېرسىيە ئىمپېرىيىسى تەرىپىدىن بېسىۋېلىندى.

پېرســيەلىكلەر ئىســرائىللارغا نىســبەتەن قاتتىــق قول بولمــدى، خۇددى خــۇدا ئالدىــن ئېيتقىنىدەك، يەتمىش يىلدىن كېيىن ئىسرائىللار ئۆز زېمىنىغا قايتىپ كېلىشكە باشــلىدى. ئۇلار ئەمدى ســاختىا ئىلاھلارغا يەنە چوقۇنمايدىغان بولدى. شۇنداقتىمۇ پېرسىيەدىكى

ئىسرائىللار باشقا بىر چوڭ خەتەرگە دۇچ كېلىدۇ. ئۇشبۇ خەتەر ھەققىدە «ئەستىر» دە بايان قىلىنغان. ئامالەكلەر ئىسرائىللارغا ئۇزۇندىن بېرى دۈشمەن بولۇپ كېلىۋاتقان خەلق ئىدى. مۇسا پەيغەمبەر ئىسرائىللارنى مىسىردىن ئېلىپ چىققاندىن كېيىن، ئامالەكلەر بىرىنچى بولۇپ ئىسرائىللارغا ھۇجۇم قىلغانىدى. سائۇل ئىسرائىللارغا پادىشاھ بولغان چاغلاردا، ئاگاگ ئامالەكلەرگە پادىشاھ بولغان بولۇپ، ئىسرائىللار بىلەن بولغان ئۇرۇشتا ئاگاگ ئۆز خەلقىگە باشچىلىق قىلغانىدى. ئەستىرنىڭ دەۋرىدە ئاگاگنىڭ ئەۋلادى بولغان هامان يەنىلا پېرسىيە ئىمپېرىيىسىدە تۇرۇۋاتقان بارلىق ئىسرائىللارنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنى پىلانلايدۇ.

«ئەستىر» دىكى نۇرغۇن ۋەقەلىكلەردىن، مەسىلەن ئالتىنچى بابتىكى پېرسىيەنىڭ پادىشاھى ئاھاشۋېرۇشنىڭ ئۇيقۇسىنىڭ كەلمەسلىكى بىلەن كېيىنكى ۋەقەلىكلەرنىڭ چېتىشىشىدىن شۇنى بىلەلەيمىزكى، گەرچە «ئەستىر» نىڭ ھېچقانداق يېرىدە «خۇدا» دېگەن سۆز تىلغا ئېلىنمىسىمۇ، ئەمما خۇدا پۈتۈن ۋەقەلىكلەرنى باشقۇرۇپ تۇرغان.

«ئەســـتىر» دىكى مۇھىم نۇقتا خۇدانىڭ ئىنسانلارغا بەرگــەن ئەمرلىرىنى تەكىتلــەش بولماســـتىن، بەلكى خۇدانىڭ بىز ئىنسانلارنى ئۇلارنىڭ ئەتراپىدا يۈز بەرگەن ئەمەلىي ئىشلار ئارقىلىق يېتەكلىگەنلىكىدۇر.

مۇقەددەس كىتابنىڭ «ئەســـتىر» دىــن ئىبارەت بۇ قىسمىدا يەھۇدىيلارنىڭ پۇرىم بايرىمىنىڭ تارىخىي ئارقا كۆرۈنۈشى چۈشەندۈرۈلىدۇ.

تېزىس:

1. ئەستىرنىڭ خانىش بولۇشى (1-، 2-بابلار)
2. هامان پىلانلىغان سۇيىقەست (3 ـــ 5-بابلار)
3. هاماننىڭ جازالىنىشى (6-، 7-بابلار)
4. يەھۇدىيلارنىڭ دۈشمەنلىرىنى مەغلۇپ قىلىشى (8 ـــ 10-بابلار)

ئەستر

پادشاھ ئاھاشۋرۇشنڭ ۋاشتنى خانشلقتن قالدۇرۇشى

1 [1-2] تۆۋەندكى ۋەقە پادشاھ ئاھاشۋرۇش زاماندا يۈز
بەرگەن. ئاھاشۋرۇش سۇزا قەلئەسدكى تەختدە
ئولتۇرۇپ، ھندستاندن مسرنڭ نېرسغچە بولغان
بر يۈز يگرمە يەتتە ئۆلكگە ھۆكۈمرانلق قلغاندى. [3] ئۇ
ھۆكۈمرانلقنڭ ئۈچنچى يلدا بارلق ئالي ئەمەلدارلرى
بلەن بەگلرگە بر كاتتــا زياپەت بــەردى. زياپەتكە
پېرســيە بلەن مېدياننڭ ســەركەردلرى، ھەرقايسى
ئۆلكلەردكى يۇقرى تەبقدكلەر ۋە ئالي ئەمەلدارلار

كېلىپ قاتناشتى. [4] زىياپەت ئالتە ئاي داۋاملاشتى. پادىشاھ بۇ جەرياندا ئۇلارغا ئۆز ئىمپېرىيىسىنىڭ بايلىقى ۋە ئۆزىنىڭ شان-شەرىپىنى نامايان قىلدى.

[5] ئارقىدىنلا پادىشاھ يەنە سۇزا قەلئەسىدىكى پۈتۈن كىشىلەرگە، مەرتىۋىسىنىڭ يۇقىرى-تۆۋەنلىكىگە قارىماي، ئوردا گۈلزارلىقىدا يەتتە كۈن زىياپەت بەردى. [6] مەزكۇر گۈلزارلىق ئاق ۋە كۆك كەندىر رەختتىن تىكىلگەن پەردىلەر بىلەن بېزەلگەن بولۇپ، بۇ پەردىلەر مەرمەر تاش تۈۋرۈكلەردىكى كۈمۈش ھالقىلارغا سۆسۈن رەڭلىك كەندىر رەخت بىلەن چېكىلگەنىدى. مەرمەر تاش، سەدەپ ۋە تۈرلۈك رەڭلىك تاشلار ياتقۇزۇلغان يەرنىڭ ئۈستىگە ئالتۇن-كۈمۈشتىن ياسالغان يۆلەنچۈكلۈك ئۇزۇن ئورۇندۇقلار قويۇلغانىدى. [7] شارابلار بىر-بىرىگە ئوخشىمايدىغان ئالتۇن قەدەھلەرگە قۇيۇلغان بولۇپ، پادىشاھنىڭ بۇيرۇقى بويىچە ئوردىدىكى شارابلار مەردلەرچە تەمىنلەندى. [8] پادىشاھ ئوردا خىزمەتكارلىرىغا ھەممەيلەننىڭ خالىغانچە شاراب ئىچىشىگە يول قويۇشلىرىنى، ئەمما ھېچكىمگە زورلىماسلىقلىرىنى

بۇيرۇدى. [9]شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا خانىش ۋاشتى پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ ئوردىسىدا ئاياللار ئۈچۈن ھەم زىياپەت بەردى.

[10]كاتتا زىياپەتنىڭ يەتتىنچى كۈنى پادىشاھ شارابتىن كەيپى چاغ بولغىنىدا، ھۇزۇرىدا خىزمەت قىلىدىغان يەتتە ھەرەمئاغىسىنى* يەنى مەھۇمان، بىزتا، ھاربونا، بىغتا، ئاباغتا، زەتار، كەركەسلەرنى [11]خانىش ۋاشتىغا خانىشلىق تاجىنى كىيدۈرۈپ، ھۇزۇرىغا تەكلىپ قىلىپ كېلىشلىرىنى بۇيرۇدى. خانىش ئىنتايىن چىرايلىق ئايال بولغاچقا، پادىشاھ ئالىي ئەمەلدارلىرى بىلەن بارلىق زىياپەت ئەھلىگە ئۇنىڭ گۈزەل جامالىنى كۆرسەتمەكچى ئىدى. [12]لېكىن ھەرەمئاغىلىرى خانىش ۋاشتىغا پادىشاھنىڭ ئەمرىنى يەتكۈزگەندە، ئۇ بېرىشنى رەت قىلدى. بۇنىڭ

---

* 10. ھەرەمئاغىلىرى ئوردىدىكى نۇرغۇن ئىشلاردا مۇھىم ئورۇندا تۇرىدىغان خىزمەتچىلەر بولۇپ، كۆپ ھاللاردا ئۇلار ئوردا توقاللىرىنى باشقۇرۇش ئىشىغا مەسئۇل بولاتتى. ئۇلار پىچىۋېتىلگەن ئەرلەر بولۇپ، قىزلارغا چېقىلمايتتى ۋە پەرزەنتمۇ قالدۇرالمايتتى.

بىلەن پادىشــاھ ئىنتايىن خاپا بــولۇپ، غەزىپى ئۆرلەپ
كەتتى. [13]ئاشۇ ۋاقىتتىكى پادىشاھلارنىڭ قائىدىسى بويىچە
پادىشاھ مەلۇم مەســىلىلەرگە دۇچ كەلگەندە، قانۇن ۋە
تەرتىپ-ئىنتىزامنى ياخشى بىلىدىغانلارنىڭ مەسلىھىتىنى
ئالاتتى، شــۇڭا پادىشــاھ ئۆز زامانىنىڭ تاكامۇللاشــقان
ئاقىللىرىدىن مەسلىھەت ســورىدى. [14]ئاقىللاردىن ئۇنىڭ
يېقىنلىرى كارشىنا، شــەتار، ئادماتا، تارشىش، مەرەس،
مارســىنا ۋە مەمۇخانــلار ئىــدى. ئــۇلار پېرســىيە ۋە
مېدىيادىكى يەتتە ئالىي ئەمەلدار بولۇپ، پادىشاھ بىلەن
دائىم كۆرۈشەلەيدىغان ۋە ئىمپېرىيىدە ئالدىنقى ئورۇندا
تۇرىدىغان كىشىلەر ئىدى. [15]پادىشاھ ئۇلاردىن:
ــ مەنكى پادىشــاھ ئاھاشــۋېرۇش ھەرەمئاغىسىنى
ئەۋەتىپ، خانىش ۋاشتىغا ئەمر يەتكۈزگەنىدىم. لېكىن،
ئۇ ئەمرىمنى بەجــا كەلتۈرمىدى. قانــۇن بويىچە ئۇنى
قانــداق بىر تەرەپ قىلىش كېرەك؟ ــ دەپ ســورىدى.
[16]مەمۇقان بۇنىڭغــا جاۋابەن پادىشــاھ ۋە باشــقا ئالىي
ئەمەلدارلارغا مۇنداق دېدى:
ــ خانىش ۋاشــتى پادىشــاھنىڭ ئالدىــدا ئەمەس،

بەلكى پادىشاھنىڭ ھەرقايسى ئۆلكىلەردىكى ئالىي
ئەمەلدارلىرىنىڭ شۇنداقلا پۈتكۈل خەلقلەرنىڭ ئالدىدىمۇ
خاتالىق ئۆتكۈزۈپتۇ! 17 چۈنكى خانىشنىڭ قىلغان بۇ ئىشى
ئىمپېرىيىمىزدىكى ھەممە ئاياللارنىڭ ئارىسىغا تارقىلىشى
بىلەنلا بۇ ئىش ئۇلارنىڭ ئۆز ئەرلىرىنى كۆزگە ئىلماسلىقىغا
سەۋەب بولىدۇ. ئۇلار: «پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش خانىش
ۋاشتىنى ھۇزۇرىغا تەكلىپ قىلغانىكەن، ئەمما ئۇ بېرىشنى
رەت قىلىپتۇ» دېيىشىدۇ. 18 پېرسىيە ۋە مېدىيادىكى
ئەمەلدارلارنىڭ خانىملىرى خانىشنىڭ بۇ ئىشىنى ئاڭلىغان
ھامان ئەرلىرىگە شۇنداق مۇئامىلە قىلىشقا باشلايدۇ. بۇنىڭ
بىلەن ئائىلىدە مەنسىتمەسلىك بىلەن خاپىلىق ئۈزۈلمەيدۇ.
19 ئەگەر ئالىيلىرى خالىسىلا، بۇنىڭدىن كېيىن ۋاشتى
پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كەلمىسۇن، دەپ ئەمر چۈشۈرگەيلا
ۋە بۇ ئەمرنى يازدۇرۇپ، پېرسىيە بىلەن مېدىيانىڭ
قانۇنىغا ئۆزگەرمەس قىلىپ كىرگۈزگەيلا ۋە ئالىيلىرى
ئۇنىڭ خانىشلىق ئورنىنى ئۇنىڭدىن ياخشىراق بىرسىگە
بەرگەيلا. 20 پادىشاھ ئەمرى كاتتا ئىمپېرىيىلىرىنىڭ
ھەممە جايلىرىغا جاكارلانغاندىن كېيىن، ھەممە ئاياللار

ئۆز ئەرلىرىنىڭ مەرتىۋىسىنىڭ بار يوقلۇقىدىن قەتئىينەزەر،
ئۇلارنى ھۆرمەت قىلىدىغان بولىدۇ، — دېدى.
21 پادىشاھ ۋە ئۇنىڭ ئالىي ئەمەلدارلىرى بۇ پىكىرنى
توغرا تاپتى، شۇڭا پادىشاھ مەمۇقاننىڭ تەكلىپى بويىچە
ئىش كۆردى. 22 پادىشاھ ھەربىر ئۆلكە خەلقىنىڭ ئۆز تىل-
يېزىقىدا ئىمپېرىيىنىڭ ھەممە جايلىرىغا: «ھەر بىر ئەر ئۆز
ئائىلىسىنىڭ خوجايىنىدۇر» دەپ ھۆكۈم چۈشۈردى.

ئەستىرنىڭ خانىش بولۇشى

2
1 پادىشاھ ئاھاشۋىرۇشنىڭ غەزىپى قايتقاندىن
كېيىن، ۋاشتى ۋە ئۇنىڭ قىلغانلىرى ھەم ئۇنىڭ
ئۈستىدىن چىقىرىلغان ئۆز يارلىقى ھەققىدە ئويلايدىغان
بولدى. 2 پادىشاھنىڭ مەخسۇس غۇلاملىرى پادىشاھقا:
— ئالىيلىرى ئۈچۈن ياش ۋە چىرايلىق قىزلار تېپىپ
كەلتۈرۈلسۇن. 3 بۇ چىرايلىق قىزلارنى سۇزا قەلئەسىدىكى
ھەرەمخانىغا يىغىپ كېلىش ئۈچۈن ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەر-
قايسى ئۆلكىلىرىگە ئەمەلدارلار تەيىنلەنسۇن. قىزلار ئوردا
توقاللىرىغا مەسئۇل ھەرەمئاغىسى ھېگاينىڭ باشقۇرۇشىدا

بولسۇن ۋە پەدەز مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلەنسۇن.
[4]ئاندىن ئۆزلىرىگە ياققان قىز ۋاشتىنىڭ ئورنىغا خانىش
بولسۇن، — دەپ تەكلىپ بەردى. بۇ تەكلىپ پادىشاھقا
ياققاچقا، ئۇ شۇنداق قىلدى.

[5]سۇزا قەلئەسىدە موردىكاي ئىسىملىك بىر يەھۇدىي
بولۇپ، ئۇ بىنيامىن قەبىلىسىدىن بولغان يائىرنىڭ
ئوغلى ئىدى. يائىر شىمەيىنىڭ ئوغلى، شىمەي بولسا
كىشنىڭ ئوغلى ئىدى. [6]بابىل پادىشاھى نەبۇكەدنەسەر
يېرۇسالېمدىن يەھۇدىيە پادىشاھى يەكونيەنى بىر توپ
ئادەملەر بىلەن بىللە ئەسىر قىلىپ ئېلىپ كەلگەندە،
كىشمۇ شۇلارنىڭ ئىچىدە ئىدى. [7]موردىكاينىڭ ئەستىر
ئىسىملىك بىر نەۋرە سىڭلىسى بولۇپ، ئۇنىڭ ئىبرانىيچە
ئىسمى ھاداسا ئىدى. ئۇ بىر گۈزەل، كېلىشكەن قىز
بولۇپ، ئاتا-ئانىسى تۈگەپ كەتكەندىن كېيىن موردىكاي
ئۇنى ئۆز قىزى قىلىپ بېقىۋېلىپ، چوڭ قىلغانىدى.

[8]پادىشاھنىڭ پەرمانى بىلەن نۇرغۇن قىزلار سۇزا
قەلئەسىدىكى ھەرەمخانىغا كەلتۈرۈلگەندە، ئەستىرمۇ
ئوردىدىكى قىزلارغا مەسئۇل ھېگايغا تاپشۇرۇلدى.

[9]ئەستىر ھېگايىغا ياقتى. ھېگاي ئۇنىڭغا ئىلتىپات قىلىپ، دەرھال ئۇنى پەرداز مۇلازىمىتى ۋە ئالاھىدە يېمەكلىكلەر بىلەن تەمىنلىدى. شۇنداقلا ئۇ ئوردىدىن يەتتە كېنىزەكنى ئۇنىڭ خىزمىتىنى قىلىشقا تاللاپ، ئەستىر ۋە ئۇلارغا ھەرەمخانىدىن ئەڭ ياخشى جاينى بەردى. [10]ئەستىر ئۆز خەلقى ۋە ئۇرۇق-ئەجدادى ھەققىدە ھېچكىمگە ھېچنېمە ئېيتمىدى، چۈنكى موردىكاي ئۇنىڭغا بۇ توغرىسىدا ئېغىز ئاچماسلىقنى بۇيرۇغانىدى. [11]موردىكاي ئەستىرنىڭ ھال-ئەھۋالىدىن خەۋەر ئېلىش ۋە ئۇنىڭغا قانداق مۇئامىلە قىلىنىۋاتقانلىقىنى بىلىش ئۈچۈن، ھەر كۈنى ھەرەمخانا ھويلىسىنىڭ ئەتراپىدا مېڭىپ يۈردى.

[12]رەسمىيەت بويىچە ھەربىر ياش قىز پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىش ئۈچۈن، ئۆز نۆۋىتى كېلىشتىن بۇرۇن ئالتە ئاي مۇرمەككى يېغى بىلەن، ئالتە ئاي خۇش پۇراق ئەتىر ۋە مايلار بىلەن جەمئىي ئون ئىككى ئاي پەرداز قىلىنىشى كېرەك ئىدى. [13]قىز پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كىرگەندە، ھەرەمخانىدىن ئوردىغا نېمىنى ئېلىپ كېتىشنى خالىسا، ئۇنىڭغا شۇ نەرسىلەر

بىرلەتتى. [14]كەچقۇرۇن پادىشــاھ ھۇزۇرىغا كىرگەن قىز ئەتىســى ئەتىگەنــدە ئوردىدىكى ھەرەمخانىنىڭ باشــقا بىر بۆلۈمىگــە ئەۋەتىلەتتى. ئــۇ ھەرەمخانــا توقاللىرىنى باشقۇرغۇچى ھەرەمئاغىسى شائاشــغاز نازارىتى ئاستىدا ئىدى. پەقەت پادىشاھقا ياققان، ئىسمى ئاتاپ چاقىرىلغان قىزلا قايتىدىن ئۇنىــڭ ھۇزۇرىغا كىرەلەيتتى. [15]ئەســتىر يەنى ئابىھائىلنىڭ قىزى (موردىكاي بىقىۋالغان ئۆزىنىڭ بىر نەۋرە سىڭلىسى) نىڭ پادىشــاھ ھۇزۇرىغا كىرىش نۆۋىتى كەلگەندە، ھەرەمئاغىسى ھېگاي ئۇنىڭغا نېمىنى ئېلىش ھەققىدە تەكلىپ بەرگەن بولسا، شۇنى ئالدى ۋە باشقا ھېچ نەرسە سورىمىدى. ئەستىرنى كۆرگەنلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنى ياقتۇرۇپ قالاتتى. [16]شــۇنداق قىلىپ ئاھاشۋېرۇش ئىمپېرىيىســىنىڭ يەتتىنچى يىلى، ئونىنچى ئايدا* يەنى

* 16. «ئەســتىر» دە ئەگەر ئايلار نومۇر بويىچە ئېلىنغان بولســا، ئىبرانىي كالېندارىدىكى ۋاقىتنى كۆرســىتىدۇ. ئەگەر ئايلار ئىسمى بىلەن ئېلىنغان بولسا، پارس كالېندارىدىكى ۋاقىتنى كۆرسىتىدۇ. ئۇشبۇ ئايەتتىكى ۋاقىت مىلادىيە كالېندارى بويىچە تەخمىنەن مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 478- يىلنىڭ ئون ئىككىنچى ئېيىغا توغرا كېلىدۇ.

تەبەت ئېيىدا ئەستر پادىشاھ ئاھاشۋىرۇشنىڭ ئوردىسىغا كەلتۈرۈلدى. [17]پادىشاھ ئەستىرنى بارلىق ئاياللاردىن ياخشى كۆردى. ئۇ پادىشاھنىڭ ئىلتىپاتى ۋە ئامراقلىقىغا بارچە قىزلاردىن ئارتۇق سازاۋەر بولغاچقا، پادىشاھ ئۇنىڭ بېشىغا خانىشلىق تاجىنى كىيدۈرۈپ، ۋاشتىنىڭ ئورنىغا خانىش قىلدى. [18]كەيىندىن، پادىشاھ ھەممە ئالىي ئەمەلدارلىرى ۋە بەگلىرىگە ئەستر شەرىپى ئۈچۈن بىر كاتتا زىياپەت بەردى. ھەممە ئۆلكىلەردە بايرام ئېلان قىلىندى ۋە سېخىيلىق بىلەن ھەدىيىلەر بېرىلدى.

موردىكاينىڭ پادىشاھنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزۇشى

[19]قىزلار ئىككىنچى قېتىم ھەرەمخانىغا يىغىلغاندا، موردىكاي ئوردىدا مەنسەپكە ئېرىشكەنىدى. [20]ئەستر موردىكاينىڭ تاپىلىشى بويىچە، ئۆزىنىڭ خەلقى ۋە ئۇرۇق-ئەجدادى ھەققىدە يەنىلا ھېچكىمگە ھېچنېمە ئېيتمىدى. ئەستر موردىكايغا ئۇنىڭ تەربىيىسىدىكى ۋاقتىدا بويسۇنغاندەك بويسۇناتتى.

[21]موردىكاي ئوردىدا خىزمەت قىلغان مەزگىلدە، ئوردا

دەرۋازىسىدا كۆزەتچىلىك قىلىدىغان بىغتان ۋە تەرەش
ئىسىملىك ئىككى ھەرەمئاغىسى بولۇپ، ئۇلار پادىشاھ
ئاھاشۋېرۇشقا ئىنتايىن غەزەپلىنىپ، ئۇنى ئۆلتۈرۈۋېتىشنى
قەستلەپ يۈرەتتى. [22]موردىكاي بۇ سۇيىقەستنى بىلىپ
قېلىپ، خانىش ئەستېرگە مەلۇم قىلدى. ئەستېر بۇ ئىشنى
موردىكاينىڭ نامىدا پادىشاھقا يەتكۈزدى. [23]تەكشۈرۈلۈش
ئارقىلىق بۇ ئىشنىڭ راستلىقى ئىسپاتلانغاندىن كېيىن،
بۇ ئىككى كىشى دارغا ئېسىپ ئۆلتۈرۈلدى. بۇ ۋەقە
ئىمپېرىيىنىڭ تەزكىرىسىگە پادىشاھنىڭ كۆز ئالدىدا
يېزىپ قويۇلدى.

ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنىڭ نەسلىنى يوقىتىش سۇيىقەستى

3 [1]بۇ ئىشلاردىن كېيىن پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش ئاگاگنىڭ
نەسلىدىن بولغان ھاماداتانىڭ ئوغلى ھاماننىڭ
ئەمىلىنى بارلىق ئەمەلدارلارنىڭكىدىن يۇقىرى ئۆستۈردى.
مەرتىۋە جەھەتتە ھامان پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ
كەينىدىلا تۇراتتى. [2]ئوردىدىكى پۈتۈن ئەمەلدارلارنىڭ
ھەممىسى پادىشاھنىڭ بۇيرۇغىنىدەك ھاماننىڭ ئالدىدىن

ئۆتكەندە، ئۇنىڭغا ئېگىلىپ تەزىم قىلىشاتتى. پەقەت موردىكايلا ئېگىلمەيتتى ھەم تەزىم قىلمايتتى. [3]بۇنى كۆرگەن ئوردىدىكى باشقا ئەمەلدارلار ئۇنىڭدىن:

— پادىشاھنىڭ ئەمرىگە بويسۇنمىغىنىڭىز نېمىسى؟ — دەپ سورىدى. [4]ئۇلار موردىكايغا بۇ گەپنى ھەر كۈنى دېسىمۇ، ئەمما موردىكاي ئۇلارنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالمىدى. موردىكاي ئۇلارغا چۈشەندۈرۈپ:

— مەن يەھۇدىي، ھامانغا تەزىم قىلمايمەن، — دېدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇلار ھاماننىڭ موردىكاينىڭ بۇ ئىشىغا يول قويىدىغان-قويمايدىغانلىقىنى بىلىپ بېقىش ئۈچۈن بۇ گەپنى ئۇنىڭغا دەپ قويدى.

[5]ھامان موردىكاينىڭ ئۇنىڭغا ئېگىلىپ تەزىم قىلمىغانلىقىنى كۆرۈپ ئىنتايىن غەزەپلەندى. [6]ئۇ يەنە موردىكاينىڭ يەھۇدىي ئىكەنلىكىنى بىلىشى بىلەن، يالغۇز موردىكاينىڭ ئۆزىنىلا جازالاش ئازلىق قىلىدىكەن دەپ قارىدى. شۇڭا ئۇ ئاھاشۋېرۇش ئىمپېرىيىسىدىكى پۈتۈن يەھۇدىيلارنى يەنى موردىكاينىڭ ئۆز خەلقىنى قىرىپ تاشلاشنى پىلانلىدى.

[7]ئاھاشۋېروش ئىمپېرىيىسىنىڭ ئون ئىككىنچى يىلى بىرىنچى ئايدا يەنى نىسان ئېيىدا* بۇ پىلاننىڭ ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇشىغا بىر كۈننىڭ بەلگىلىنىشى ئۈچۈن، ھاماننىڭ ئالدىدا پۇر (چەك) تارتىلدى. پۇردا ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى**، تەخمىنەن بىر يىلدىن كېيىنكى ۋاقىت چىقتى. [8]ئاندىن ھامان پادىشاھ ئاھاشۋېروشقا:

— ئىمپېرىيىلىرىنىڭ ھەممە ئۆلكىلىرىگە چېچىلىپ كەتكەن شۇنداقلا ئۆم ياشايدىغان بىر خەلق بار. ئۇلارنىڭ قانۇنلىرى باشقا خەلقلەرنىڭ قانۇنلىرىغا ئوخشىمايدۇ. ئۇلار ئىمپېرىيىمىزنىڭ قانۇنلىرىغا بويسۇنمايدۇ. ئۇلارنىڭ ياشىشىغا يول قويۇش ئىمپېرىيىمىزنىڭ مەنپەئىتىگە پايدىسىزدۇر. [9]ئەگەر ئالىيلىرى خالىسىلا،

---

* 7. مىلادىيە كالېندارى بويىچە تەخمىنەن مىلادىيىدىن بۇرۇنقى 472- يىلنىڭ تۆتىنچى ئېيىغا توغرا كېلىدۇ.
** 7. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

ئۇلارنــى يوقىتىش ئۈچۈن مەكتــۇپ يازدۇرغايلا. مەن ئىمپېرىيىمىزنىڭ مەمۇرىي خىراجىتى ئۈچۈن خەزىنىگە ئۈچ يۈز ئاتمىش مىڭ كىلو كۈمۈش تاپشۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلىمەن، ــ دەپ مەلۇم قىلدى. [10]شۇنىڭ بىلەن پادىشاھ قوشۇلغانلىقىنى بىلدۈرۈپ، ئۆزىنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكىنى يەھۇدىيلارنىڭ دۈشــمىنى بولغان ئاگاگنىڭ نەســلىدىن بولغان ھاماداتانىڭ ئوغلى ھامانغا بەردى.

[11]پادىشاھ ئۇنىڭغا:

ــ بۇ كۈمۈشلەر ئۆزۈڭگە قالسۇن. ئۇ خەلقنى قانداق قىلىمەن دېسەڭ، شۇنداق قىل! ــ دېدى.

[12]شــۇڭا بىرىنچــى ئاينىــڭ ئون ئۈچىنچــى كۈنى* ھامان پادىشاھنىڭ پۈتۈكچىلىرىنى يىغىپ، ئىمپېرىيىنىڭ ھەممــە ئۆلكىلەردىكى رەئىســلىرى، بەگلىرى ۋە ئالىي ئەمەلدارلىرىغــا قارىتا مەكتۇپ يــازدۇردى. مەكتۇپلار ھەربىــر ئۆلكــە خەلقىنىڭ ئــۆز تىل-يېزىقىــدا بولۇپ،

* 12. مىلادىيە كالېندارى بويىچە تۆتىنچى ئاينىڭ ئون يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

ئۇلار پادىشاھنىڭ نامىدا يېزىلدى. شۇنداقلا ئۇلارغا پادىشاھنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكى بېسىلدى. [13]مەكتۇپلار چاپارمەنلەر ئارقىلىق پادىشاھنىڭ قول ئاستىدىكى ھەممە ئۆلكىلەرگە ئەۋەتىلدى. مەكتۇپلاردا: «ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى* يەھۇدىيلارنىڭ قېرى-ياش، ئەر-ئايال، بالا-چاقىلىرىنىڭ ھەممىسى بىر كۈن ئىچىدە قىرىلسۇن، ئۆلتۈرۈلسۇن، يوق قىلىنسۇن، مال-مۈلۈكلىرى تالان-تاراج قىلىنسۇن» دەپ يېزىلغانىدى. [14]ھەممە ئادەمنىڭ شۇ كۈنى تەييار بولۇپ تۇرۇشى ئۈچۈن، مەكتۇپنىڭ كۆچۈرمە نۇسخىسى ھەرقايسى ئۆلكىلەردە پەرمان بولۇپ، ھەممە پۇقرالارغا ئالدىن ئېلان قىلىنماقچى بولدى. [15]پادىشاھنىڭ ئەمرىگە بىنائەن، مەزكۇر پەرمان سۇزا قەلئەسىدە ئېلان قىلىندى. چاپارمەنلەر پەرماننى دەرھال ھەرقايسى ئۆلكىلەرگە ئېلىپ بېرىشتى. بۇ ۋاقىتتا پادىشاھ بىلەن ھامان بۇنى

* 13. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

تەبرىكلەش يۈزىسىدىن شاراب ئىچىشكە ئولتۇردى. سۇزا
قەلئەسى بولسا بىسەرەمجانلىقتا قالدى.

موردىكاينىڭ ئەستىردىن ياردەم سورىشى

4 [1]موردىكاي بۇ ئىشلاردىن خەۋەر تاپقاندىن كېيىن
ئىنتايىن قايغۇرۇپ، كىيىملىرىنى يىرتىپ، ماتاغا
يۆگىنىپ، بېشىغا كۈل چېچىپ، سۇزا قەلئەسىنى
ئايلىنىپ يۈرۈپ، ناھايىتى قاتتىق ئاھۇپەرياد كۆتۈردى.
[2]ئۇ ئوردا دەرۋازىسىغا كېلىپ، توختاپ قالدى. چۈنكى
بەلگىلىمە بويىچە ماتاغا يۆگەنگەن كىشىلەر ئوردىغا
كىرگۈزۈلمەيتتى. [3]پادىشاھنىڭ پەرمانى قايسى ئۆلكىگە
يېتىپ كەلسە، ئۇ يەردىكى يەھۇدىيلار قايغۇرۇپ، نالە-
پەرياد ئۇرۇشتى. ئۇلار روزا تۇتۇپ، كۆز يېشى قىلىپ،
ھازا تۇتۇشتى، نۇرغۇن كىشىلەر ماتاغا يۆگىنىپ، كۈلگە
مىلىنىپ يېتىشتى.

[4]ئەستىرنىڭ خىزمىتىنى قىلىدىغان كېنىزەكلەر بىلەن
ھەرەمئاغىلىرى موردىكاي ھەققىدە ئەستىرگە خەۋەر
يەتكۈزگەندە، ئۇ ئىنتايىن بىئارام بولۇپ، موردىكايغا

كىيىم-كېچەكلەرنى ئەۋەتىپ، ئۇنىڭ ماتانى تاشلىۋېتىشىنى
تەلەپ قىلدى. لېكىن موردىكاي قوبۇل قىلمىدى.
5ئەستىرنىڭ خىزمىتىگە تەيىنلەنگەن پادىشاھنىڭ ھاتاك
ئىسىملىك بىر ھەرەمئاغىسى بار ئىدى. ئەستىر ئۇنى
چاقىرتىپ، موردىكاينىڭ يېنىغا بېرىپ، زادى نېمە ئىشنىڭ
ئۇنى قىيناۋاتقانلىقىنى ۋە نېمىشقا ئۇنداق بولغانلىقىنى
بىلىپ كېلىشكە ئەۋەتتى. 6شۇنىڭ بىلەن ھاتاك ئوردا
دەرۋازىسى ئالدىدىكى مەيداندا موردىكاي بىلەن
كۆرۈشتى. 7موردىكاي يۈز بەرگەن ئىشلارنى ئۇنىڭغا بىر-
بىرلەپ ئېيتىپ بەردى شۇنداقلا ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنى
يوقىتىش ئۈچۈن دۆلەت خەزىنىسىگە قانچىلىك پۇل ئىئانە
قىلىشنى ۋەدە قىلغانلىقىنى دېدى. 8موردىكاي ئۇنىڭغا
يەنە سۇزادا ئېلان قىلىنغان، يەھۇدىيلارنى يوقىتىش
توغرىسىدىكى پەرماندىن بىر نۇسخا بەردى. موردىكاي
ئۇنىڭ بۇ پەرماننى ئەستىرگە تاپشۇرۇپ بېرىشىنى ھەمدە
ئەستىرگە ئەھۋالنى چۈشەندۈرۈپ، ئۇنىڭ پادىشاھقا
يېلىنىپ، ئۆز خەلقىنىڭ بىر قوشۇق قېنىنى تىلىشىنى
تەلەپ قىلدى.

[9]ھاتاك قايتىپ موردىكاينىڭ تەلىپىنى ئەستىرگە
يەتكۈزدى. [10]ئەستىر:
— موردىكايغا مۇنۇ گەپلەرنى يەتكۈز، — دەپ ھاتاكنى
يەنە ئەۋەتتى.
[11]— پادىشاھ ئوردىسىدا خىزمەت قىلىۋاتقانلار ۋە
پادىشاھنىڭ قول ئاستىدىكى خەلقلىرى شۇنى بىلىدۇكى:
ئەر ياكى ئايال بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، قايسى بىر كىشى
چاقىرىلماي، ئىچكىرىكى ھويلىغا — پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا
كىرسە، قانۇن بويىچە ئۆلتۈرۈلىدۇ. پەقەت پادىشاھ
ئۇنىڭغا قولىدىكى ئالتۇن سەلتەنەت ھاسىسىنى ئۇزىتىپ
قالسا، ئۇ تىرىك قالىدۇ. مېنى بولسا پادىشاھ چاقىرمىغىلى
بىر ئاي بولدى.
[12]ئەستىرنىڭ بۇ گەپلىرى موردىكايغا يەتكۈزۈلدى.
[13]موردىكاي ئەستىرگە مۇنداق جاۋاپ ئەۋەتتى:
— يەھۇدىيلارنىڭ ھەممىسى ئۆلتۈرۈلىدىغان يەردە
سەن «ھەرگىزمۇ ئوردىدا ياشىغانلىقىم ئۈچۈن ئامان
قالىمەن» دەپ ئويلىمىغىن. [14]ئەگەر مۇشۇ ۋاقىتتا سەن
سۈكۈت قىلساڭ، يەھۇدىيلارغا باشقا جايدىن ياردەم

كېلىدۇ، ئۇلار قۇتۇلۇپ قالىدۇ، لېكىن سەن پۈتۈن
جەمەتىڭ بىلەن قوشۇلۇپ ئۆلىسەن. كىم بىلىدۇ، بەلكىم
سەن مۇشۇ ۋاقىتلار ئۈچۈن خانىشلىق مەرتىۋىسىگە
ئېرىشكەندۇرسەن؟
[15] ئەستىر كېيىن موردىكايغا مۇنداق جاۋاب قايتۇردى:
[16] — سىز بېرىپ، سۇزا قەلئەسىدىكى بارلىق
يەھۇدىيلارنى يىغىڭ، سىلەر مەن ئۈچۈن روزا تۇتۇڭلار،
ئۈچ كېچە-كۈندۈز ھېچ نەرسە يېمەڭلار، ھېچ نەرسە
ئىچمەڭلار. مەنمۇ كېنىزەكلىرىم بىلەن شۇنداق قىلىمەن.
ئاندىن مەن قانۇنغا خىلاپ بولسىمۇ، پادىشاھنىڭ ئالدىغا
كىرىمەن. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلسەممۇ مەيلى.
[17] شۇنداق قىلىپ موردىكاي كەتتى ۋە ئەستىرنىڭ
تاپىلىغىنىدەك قىلدى.

ئەستىرنىڭ پادىشاھ بىلەن ھامانغا زىياپەت بېرىشى

5 [1] ئۈچىنچى كۈنى ئەستىر شاھانە لىباسىنى كىيىپ،
ئوردىنىڭ ئىچكىرىكى ھويلىغا يەنى پادىشاھ تەختى
قويۇلغان خاس خانىسى ئۇدۇلىدىكى ھويلىغا كىردى.

پادىشاھ خاس خانىسى ئىشىكىنىڭ ئۇدۇلىدىكى تەختىدە
ئولتۇراتتى. [2]پادىشاھ خانىش ئەستىرنىڭ ئىچكىرىكى
ھويلىدا تۇرغىنىنى كۆرۈپ، خانىش ئۇنىڭ نەزىرىدە
ئىلتىپات تاپقاچ ئالتۇن سەلتەنەت ھاسىسىنى ئۇنىڭغا
ئۇزاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئەستىر ئۇنىڭ ئالدىغا بېرىپ،
ھاسىنىڭ ئۇچىنى تۇتتى. [3]پادىشاھ ئۇنىڭدىن:
ــ ئەي خانىش ئەستىر! نېمە بولدى؟ نېمە تەلىپىڭ
بار؟ ھەتتا ئىمپېرىيىمنىڭ يېرىمىنى تەلەپ قىلساڭمۇ، ئۇ
ساڭا بېرىلىدۇ، ــ دېدى.
[4]ــ ئەگەر ئالىيلىرى خالىسىلا، بۈگۈن ھامان
بىلەن بىرگە، سىلى ئۈچۈن تەييارلىغان زىياپىتىمگە
قەدەم تەشرىپ قىلغايلا، ــ دېدى ئەستىر پادىشاھقا.
[5]پادىشاھ:
ــ ئەستىرنىڭ تەلەپ قىلغىنىدەك ھاماننى دەرھال
ئېلىپ كېلىڭلار، ــ دېدى. شۇنداق قىلىپ، پادىشاھ
زىياپەتكە ھامان بىلەن بىللە باردى.
[6]شاراب ئىچىلىۋاتقاندا، پادىشاھ ئەستىردىن يەنە:
ــ ئىلتىماسىڭ نېمە؟ ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدۇ.

نېمە تەلىپىڭ بار؟ ھەتتا ئىمپېرىيەمنىڭ يېرىمىنى تەلەپ
قىلساڭمۇ، ئۇ ساڭا بېرىلىدۇ، — دېدى.
[7-8]— مېنىڭ ئىلتىماسىم ۋە تەلىپىم شۇكى: ئەگەر
مەن ئالىيلىرىنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسسەر بولسام، ئالىيلىرى
خالىسىلا، ئەتە ئۆزلىرى ھامان بىلەن بىرگە ئىككىلىرى
ئۈچۈن تەييارلىغان زىياپىتىمگە قاتنىشىپ بەرگەيلا. شۇ
چاغدا سىلىنىڭ سورىغانلىرىغا جاۋاپ بېرەي، — دېدى
ئەستىر.

ھاماننىڭ موردىكاينى قەستلەش پىلانى

[9]ھامان زىياپەتتىن كۆڭلى خۇش قايتتى. لېكىن ئۇ
ئوردا دەرۋازىسى ئالدىدىن ئۆتكىنىدە، موردىكاينىڭ ئۇ
يەردە ئورنىدىن مىدىرلىماي ئولتۇرغىنىنى، ئۆزىدىن
بىرئازمۇ ئەيمەنمىگەنلىكىنى كۆرۈپ، ئىنتايىن
غەزەپلەندى. [10]لېكىن ئۇ غەزىپىنى بېسىۋېلىپ، ئۆيىگە
قايتىپ، ئاغىنىلىرىنى چاقىرتتى ۋە خوتۇنى زەرەشنىمۇ
كەلتۈردى. [11]ھامان ئۇلارغا ئۆزىنىڭ چەكسىز بايلىقى
ۋە پەرزەنتلىرىنىڭ كۆپلۈكى ھەققىدە پو ئاتتى، شۇنداقلا

پادشــاھنىڭ ئۇنىڭ مەرتىۋىســىنى قانداق ئۆستۈرۈپ، بارلىق ئالىــي ئەمەلــدارلار بىلەن بەگلەردىــن يۇقىرى قىلغانلىقىنى ئاغزى ئاغزىغا تەگمەي سۆزلىدى. [12]ھامان يەنە:

ــ بۇلاردىن باشقا خانىش ئەستر بەرگەن زىياپەتكە پادىشاھ بىلەن مەندىن باشقا ھېچكىم تەكلىپ قىلىنماپتۇ. ئۇ يەنە پادىشاھ بىلەن مېنى ئەتىكى زىياپەتكە تەكلىپ قىلــدى! [13]بىراق مــەن قاچانــلا ھېلىقــى يەھۇدىــي موردىكاينىڭ ئوردا دەرۋازىســى ئالدىــدا ئولتۇرغىنىنى كۆرســەم، بۇ ئىشــلارنىڭ ھەممىســىنىڭ ماڭا ھېچبىر ئەھمىيەتسىز ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىمەن، ــ دېدى.

[14]ئۇنىڭ خوتۇنى ۋە ئاغىنىلىرى ئۇنىڭغا:

ــ ســىز بۇيرۇق چۈشــۈرۈپ، ئوتتۇز يەتتە گــەز* ئېگىزلىكتــە بىــر دار تەييارلىتىڭ ۋە ئەتــە ئەتىگەندە پادىشاھتىن موردىكاينى دارغا ئېسىشنى تەلەپ قىلىڭ. شۇنداق قىلغاندا زىياپەتكە خۇشــال-خۇرام بارسىز، ــ

* 14. تەخمىنەن 22 مېترغا توغرا كېلىدۇ.

دەپ تەكلىپ بېرىشتى. هامان بۇنى ياخشى مەسلىھەت دەپ بىلىپ، ئېگىز بىر دار تەييارلاتتى.

پادىشاھنىڭ موردىكايغا شان-شەرەپ بېرىشى

6 [1]شۇ كۈنى كەچتە پادىشاھنىڭ ئۇيقۇسى كەلمىگەچكە، ئىمپېرىيىنىڭ تەزكىرىسىنى ئالدۇرۇپ ئوقۇتتى. [2]تەزكىرىنىڭ: «موردىكاي پادىشاھنى يوشۇرۇن ئۆلتۈرۈش ھەققىدىكى بىر سۇيىقەستنى پاش قىلغان، بۇ سۇيىقەستنى ئوردا دەرۋازىسىنى كۆزەت قىلىدىغان بىغتان بىلەن تەرەش ئىسىملىك ئىككى ھەرەمئاغىسى پىلانلىغان» دەپ يېزىلغان يېرىگە كەلگەندە،
[3]پادىشاھ:
— بۇ ئىش ئۈچۈن موردىكاي قانداق تەقدىرلەندى، ئۇنىڭ ئۆزىگە نېمە ئىززەت-ئىكرام كۆرسىتىلدى؟ — دەپ سورىدى.
پادىشاھنىڭ غۇلاملىرى:
— ئۇنىڭغا ھېچ نەرسە بېرىلمەپتۇ، — دەپ جاۋاب بېرىشتى.

[4]ــ ئــوردا ھويلىســـدا كىم بار؟ ــ دەپ ســورىدى پادىشــاھ. بۇ چاغدا ھامان مورد،كاينى ياستىپ قويغان دارغا ئېسىشــقا پادىشــاھتىن ئىجازەت سوراش ئۈچۈن ئوردا ھويلىسىغا ئەمدىلا كىرگەنىدى. [5]شۇڭا پادىشاھنىڭ غۇلاملىرى ئۇنىڭغا:
ــ ھويلىدا ھامان تۇرىدۇ، ــ دەپ جاۋاب بەردى.
ــ ئۇنــى كىرگۈزۈڭلار! ــ دېدى پادىشــاھ. [6]ھامان كىرگەندە، پادىشاھ ئۇنىڭدىن:
ــ پادىشــاھ ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمەكچى بولغان كىشىگە نېمە كەلتۈرۈلســە بولىدۇ؟ ــ دەپ سورىدى. ھامان ئۆز كۆڭلىدە: «پادىشــاھ مەندىن باشقا كىمگىمۇ ئىززەت-ئىكرام كۆرســـتەر ئىدى» دەپ ئويلىدى [7-8]ۋە پادىشاھقا:
ــ پادىشاھىمىز ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمەكچى بولغان كىشى ئۈچۈن ئۆزلىرى كىيگەن شاھانە لىباس، ئۆزلىرى مىنگەن تاج تاقالغان ئــات ئېلىپ كېلىنســۇن. [9]ئاندىن پادىشاھنىڭ ئەڭ ھۆرمەتلىك ئالىي ئەمەلدارلىرىدىن بىرى ئۇ كىشــىگە لىباس كىيدۈرۈپ، ئۇنــى ئاتقا مىندۈرۈپ،

شــەھەر مەيدانىنى ئايلاندۇرۇپ: «قاراڭلار! پادىشــاھ ئىززەت-ئىكــرام كۆرســەتمەكچى بولغــان كىشــى مانا مۇشۇنداق قىلىندۇ» دەپ ئۇنىڭ ئالدىدا جار سالسۇن، ــ دېدى.
[10]شۇنداق قىلىپ، پادىشاھ ھامانغا:
ــ دەرھال شــاھانە لىباس بىلەن ئاتنى كەلتۈرۈپ، ھازىرقــى دېگىنىڭ بويىچە ئــوردا دەرۋازىســى ئالدىدا ئولتۇرغــان يەھۇدىــي موردىكايغــا شــۇنداق قىــل! ئېيتقانلىرىڭدىن بىرەرســىمۇ كەم قىلىنمىسۇن! ــ دەپ بۇيرۇدى. [11]ھامان شاھانە لىباس بىلەن ئاتنى كەلتۈردى. موردىكايغا لىبــاس كىيدۈرۈپ، ئاتقا مىندۈردى ۋە ئۇنى شەھەر مەيدانىغا ئېلىپ بېرىپ ئايلاندۇرۇپ:
ــ قاراڭلار! پادىشاھ ئىززەت-ئىكرام كۆرسەتمەكچى بولغان كىشى مانا مۇشــۇنداق قىلىندۇ، ــ دەپ ئۇنىڭ ئالدىدا جار ســالدى. [12]شــۇنىڭدىن كېيــن موردىكاي ئوردىدىكى ۋەزىپىسىنى داۋاملاشتۇرۇشقا قايتىپ كەلدى. ھامان بولســا بېشىنى چۈمكەپ، غەمكىن ھالدا دەرھال ئۆيىگە قايتىپ كەتتى. [13]ئۇ ئۆزى دۇچ كەلگەن ئىشلارنى

خوتۇنى زەرەشــكە ۋە بارلىق ئاغىنىلىرىغــا بىر-بىرلەپ
سۆزلەپ بەردى. خوتۇنى ۋە مەسلىھەتچىلىرى ئۇنىڭغا:
ــ سىز يېڭىلىشــكە باشــلىغان موردىكاي يەھۇدىي
نەســلىدىن بولغاچقا، ئۇنىڭغا تاقابىل تۇرالمايسىز، سىز
چوقۇم ئۇنىڭ كۆز ئالدىدا يېڭىلىپ قالىسىز، ــ دېدى.
[14]ئۇلار سۆزلىشــىپ تۇرغىنىــدا، ئوردىنىــڭ
ھەرەمئاغىلىرى كېلىپ، ھاماننى ئەستىرنىڭ تەييارلىغان
زىياپىتىگە بېرىشقا ئالدىراتتى.

ھاماننىڭ دارغا ئېسىپ ئۆلتۈرۈلۈشى

7 [1-2]شــۇنىڭ بىلــەن پادىشــاھ ھامان بىلــەن بىللە
ئەستىرنىڭ زىياپىتىگە باردى. شاراب ئىچىلىۋاتقاندا،
پادىشاھ ئەستىردىن يەنە:
ــ ئــەي، خانىــش ئەســتىر! ئىلتىماســىڭ نېمــە؟
ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدۇ. نېمە تەلىپىڭ بار؟ ھەتتا
ئىمپېرىيىمنىــڭ يېرىمىنى تەلەپ قىلســاڭمۇ، ئۇ ســاڭا
بېرىلىدۇ، ــ دېدى.
[3]ئەستىر:

ــ ئەگەر مــەن ئالىيلىرىنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسســەر بولسام، ئالىيلىرى خالىسىلا، ئىلتىماسىم ئۈچۈن جېنىمنى قۇتۇلدۇرغايلا. تەلىپىــم ئۈچۈن خەلقىمنىــڭ ھاياتىنى ساقلىغايلا. [4]مەن ۋە خەلقىم قىرىلىپ، ئۆلتۈرۈلۈپ، يوق قىلىنىشقا ســېتىلىپ كەتتۇق. ئەگەر بىز پەقەت قۇل ۋە دېدەكلىككە سېتىلىپ كەتكەن بولســاق، مەن سۈكۈت قىلار ئىدىم چۈنكى بىزنىڭ كۈلپەت تارتىشىمىز پادىشاھقا ئېلىپ كېلىدىغان كۆڭۈلســىزلىككە سېلىشتۇرغاندا ھېچ گەپ ئەمەس، ــ دەپ جاۋاب بەردى.

[5]ئۇ ۋاقىتتــا پادىشــاھ ئاھاشــۋېرۇش خانىــش ئەستىردىن:

ــ ئۇ كىم ئىكەن؟ بۇنداق قىلىشقا جۈرئەت قىلالايدىغان كىشى قەيەردە ئىكەن؟ ــ دەپ سورىدى.

[6]ــ بىزنىڭ ئەشەددىي دۈشــمىنىمىز دەل بۇ رەزىل ھامانىنىڭ ئۆزى! ــ دەپ جاۋاب بەردى ئەستىر.

ھامان پادىشــاھ ۋە خانىش ئالدىــدا تىترەپ كەتتى. [7]پادىشاھ غەزەپ بىلەن ئورنىدىن تۇرۇپ، زىياپەتخانىدىن ئــوردا گۈلزارلىقىغا چىقىپ كەتتى. ھامان پادىشــاھنىڭ

ئۆزىنــى بــوش قويۇۋەتمەيدىغانلىقىنــى بىلىپ، خانىش ئەستىردىن بىر قوشــۇق قېنىنى تىلەش ئۈچۈن قالدى. [8]پادىشــاھ ئــوردا گۈلزارلىقىدىــن زىياپەتخانىغا قايتىپ كىرگىنىدە، هامان خانىش ئەســتىر يانپاشــلاپ ياتقان ئۆزۈن ئورۇندۇقا ئۆزىنى تاشلاپ ياتاتتى. پادىشاھ:

ــ مــەن تۇرۇقــلۇق، ئۇ مېنىــڭ ئوردامدا خانىشــقا ئەدەپســىزلىك قىلىۋاتامدۇ نېمــە؟ ــ دەپ ۋارقىرىدى. پادىشاھ شۇنداق دېيىشى بىلەنلا ھەرەمئاغىلىرى هاماننىڭ باش-كۆزىنى چۈمكەپ، ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە تەييار بولدى. [9]پادىشاھنىڭ ئالدىدا تۇرۇۋاتقان ھەرەمئاغىلىرىدىن ھاربونا ئىسىملىك بىرسى:

ــ ھامان ئالىيلىرىنىڭ ھاياتىنى قۇتقۇزغان موردىكاينى ئېســىش ئۈچۈن ئوتتۇز يەتتە گەز ئېگىزلىكتە ياساتقان دار ئۇنىڭ ھويلىسىدا تۇرىدۇ! ــ دېدى.

ــ ئۇنىڭغا هاماننىڭ ئۆزىنى ئېسىڭلار! ــ دەپ ئەمر قىلدى پادىشاھ. [10]شۇنىڭ بىلەن موردىكاينى ئاسماقچى بولغــان دارغــا هامانىنــڭ ئۆزى ئېســىلدى. شــۇندىلا پادىشاھنىڭ غەزىپى بېسىلدى.

موردىكاي بىلەن ئەستىرنىڭ ئۆز خەلقىنى قۇتقۇزۇشى

8 1شۇ كۈنى پادىشاھ ئاھاشۋىرۇش يەھۇدىيلارنىڭ
دۈشمىنى ھاماننىڭ پۈتۈن ئۆي-جاي، مال-مۈلكىنى
خانىش ئەستىرگە بەردى. موردىكاينىڭ پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا
كىرىشىگە ئىجازەت بېرىلدى. چۈنكى ئەستىر پادىشاھقا
ئۇنىڭ ئۆز تۇغقىنى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بەرگەنىدى.
2پادىشاھ ھاماندىن تارتىۋېلىنغان مۆھۈرلۈك ئۈزۈكنى
موردىكايغا بەردى. ئەستىر موردىكايغا ھاماننىڭ ئۆي-جاي،
مال-مۈلكىنى باشقۇرۇشنى ھاۋالە قىلدى. 3ئەستىر يەنە
پادىشاھنىڭ ئايىغىغا يىقىلىپ، يىغلاپ تۇرۇپ، ئۇنىڭدىن
ئاگاگنىڭ نەسلىدىن بولغان ھاماننىڭ يەھۇدىيلارنىڭ
نەسلىنى يوقىتىش سۈيىقەستىنى بىكار قىلىشنى يېلىنىپ
سورىدى. 4پادىشاھ ئەستىرگە ئالتۇن سەلتەنەت ھاسىسىنى
ئۇزاتقانىدى، ئەستىر پادىشاھنىڭ ئالدىدا ئورنىدىن تۇرۇپ:
5— ئەگەر مەن ئالىيلىرىنىڭ ئىلتىپاتىغا مۇيەسسەر
بولسام، ئالىيلىرى توغرا تېپىپ، مەندىن مەمنۇن
بولسىلا، ئالىيلىرى خالىسىلا، بىر ئەمر چۈشۈرۈپ،

ئاگاگنىڭ نەسلىدىن بولغان هاماداتانىڭ ئوغلى هاماننىڭ ئىمپېرىيىلىرىنىڭ هەممــە ئۆلكىلىرىدىكى يەھۇدىيلارنى يوقىتىش ئۈچۈن يازدۇرغان مەكتۇپلىرىنى بىكار قىلغايلا. [6]مەن خەلقىمنىڭ يوقىتىلىشىغا، تۇغقانلىرىمنىڭ قىرىلىشىغا قانداقمۇ چىداپ تۇرالايمەن؟ ـــ دېدى.

[7]پادىشاه ئاهاشۋېرۇش خانىش ئەستىر بىلەن يەھۇدىي موردىكايغا مۇنداق دېدى:

ـــ هامان يەھۇدىيلارنى قىرىپ تاشلىماقچى بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنى دارغا ئاستۇردۇم ۋە مال-مۈلكىنى ئەستىرگە بەردىــم. [8]ئەمدى خالىغىنىڭلارچــە، مېنىــڭ نامىمــدا يەھۇدىيلارغــا مەكتۇپ يېزىپ، مۆھۈرلــۈك ئۈزۈكمنى بېسىڭلار. شۇنى ئېسىڭلاردا تۇتۇڭلاركى، پادىشاهنىڭ نامىدا يېزىلىپ، پادىشاهنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكى بېسىلغان هەرقانداق مەكتۇپ بىكار قىلىنمايدۇ.

[9]شۇنىڭ بىلەن ئۈچىنچى ئاينىڭ يەنى شىۋان ئېيىنىڭ يىگىرمــە ئۈچىنچــى كۈنــى* موردىكاي پادىشــاهنىڭ

---

* 9. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئالتىنچى ئاينىڭ يىگىرمە بەشىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

پۈتۈكچىلىرىنى يىغىپ، يەھۇدىيلارغا ۋە ھىندىستاندىن مىسىرنىڭ نېرىسىغىچە بولغان ئىمپېرىيىنىڭ جەمئىي بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ئۆلكىسىدىكى رەئىسلىرى، بەگلىرى ۋە ئەمەلدالىرىغا قارىتا، مەكتۇپ يازدۇردى. مەكتۇپلار ھەربىر ئۆلكىنىڭ ئۆز تىل-يېزىقىدا شۇنداقلا يەھۇدىيلارنىڭ تىل-يېزىقىدا يېزىلدى. [10]موردىكاي پادىشاھ ئاھاشۋىرۇشنىڭ نامىدا يازدۇرغان بۇ مەكتۇپلارغا ئۇنىڭ مۆھۈرلۈك ئۈزۈكىنى باستۇردى ۋە ئۇلارنى ئوردىدىكى چاپقۇر ئاتلارغا مىنگەن چاپارمەنلەر ئارقىلىق تارقاتتى.

[11]مەزكۇر مەكتۇپلاردا پادىشاھ ھەر قايسى شەھەرلەردىكى يەھۇدىيلارنىڭ ئۆزىنى قوغداش ئۈچۈن بىرلىشىشكە ئىجازەت بەرگەن. يەھۇدىيلارنىڭ ئۆزلىرىگە ھۇجۇم قىلماقچى بولغان ھەرقانداق مىللەت ۋە ئۆلكىدىن بولغان ئادەملەرنى ۋە ئۇلارنىڭ خوتۇن-بالىلىرىنى قىرىشقا، ئۆلتۈرۈشكە، يوق قىلىشقا ۋە ئۇلارنىڭ مال-مۈلۈكلىرىگە ئىگە بولۇشقا رۇخسەت بېرىلگەن. [12]بۇ ئىش پۈتۈن ئۆلكىلەردە ئون ئىككىنچى ئاينىڭ يەنى

ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى* يەنى ئەسلىدە يەھۇدىيلارنى قىرغىن قىلىشقا بەلگىلەنگەن كۈنى، بىر كۈن ئىچىدە ئىجرا قىلىنسۇن دەپ بېكىتىلدى. [13]بۇ مەكتۇپنىڭ كۆچۈرمە نۇسخىسى ھەرقايسى ئۆلكىلەردە پەرمان بولۇپ جاكارلىنىدىغان ۋە ھەممە ئادەمگە ئۇقتۇرۇلىدىغان بولدى. شۇنداق بولغاندا يەھۇدىيلار دۈشمەنلىرىدىن شۇ كۈنى ئىنتىقام ئېلىشقا تەييار بولالايتتى. [14]چاپارمەنلەر ئوردىدىكى چاپقۇر ئاتلارغا مىنىپ پادىشاھنىڭ بۇيرۇقى بويىچە جىددىي ئاتلاندى، سۇزادىكى قەلئەدىمۇ بۇ پەرمان ئېلان قىلىندى.

[15]موردىكاي ئاق ۋە كۆك شاھانە لىباسنى كىيىپ، كەندىر يىپتىن توقۇلغان سۆسۈن رەڭ يەكتەك كىيىپ، بېشىغا ئالتۇن تاجىنى تاقاپ، پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىدىن چىقتى. سۇزا شەھىرى خۇشاللىق تەنتەنىلىرىگە چۆمدى. [16]يەھۇدىيلارغا نىسبەتەن بۇ چاغ

* 12. مىلادىيە كالېنىدارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

بەخت-سائادەتكە ئېرىشكەن، شاد-خوراملىق ۋە ئىززەت-
ھۆرمەتكە تولغان چاغ بولدى. [17]پادىشــاھنىڭ پەرمانى
ھەممە ئۆلكە ۋە شــەھەرلەرگە يېتىــپ بارغاندا، ئۇنى
ئاڭلىغان يەھۇدىيلار شادلىققا تولۇپ، خۇشاللىق زىياپىتى
بېرىشتى، بايرام قىلىش ئارقىلىق تەبرىكلەشتى. نۇرغۇن
يەرلىك ئاھالىلەر يەھۇدىيلاردىن قورقۇشــۇپ، يەھۇدىي
بولۇشتى.

يەھۇدىيلارنىڭ ئۆز دۈشمەنلىرىنى مەغلۇپ قىلىشى

9 [1]ئون ئىككىنچى ئاينىــڭ يەنى ئادار ئېيىنىڭ ئون
ئۈچىنچى كۈنى* كەلدى. بۇ پادىشاھنىڭ پەرمانىنىڭ
بەجــا كەلتۈرۈلىدىغان كۈنى، شــۇنداقلا يەھۇدىيلارنىڭ
دۈشمەنلىرى ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن غالىب كېلىشكە ئۈمىد
باغلىغان كۈن ئىدى. ئەكســىچە بۇ كۈنــدە يەھۇدىيلار
ئۇلارنىڭ ئۈستىدىن غەلىبە قىلدى. [2]يەھۇدىيلار ئۆزلىرىگە

---

* 1. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.

زىيانكەشلىك قىلغۇچىلارغا قارشى تۇرۇش ئۈچۈن پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ پۈتۈن ئۆلكىلىرىدىكى ئۆزلىرى تۇرۇشلۇق شەھەرلەردە يىغىلىشتى. جايلاردىكى خەلقلەر ئۇلاردىن قورقۇشاتتى. شۇڭا ئۇلارغا ھېچكىم قارشىلىق كۆرسەتەلمىدى. [3]پۈتۈن ئۆلكىلەرنىڭ رەئىسلىرى، ئالىي ئەمەلدارلىرى، بەگلىرى ۋە ئوردا ئىشلىرىغا مەسئۇل خادىملار موردىكايدىن قورققاچقا، يەھۇدىيلارغا ياردەم بېرىشتى. [4]چۈنكى موردىكاينىڭ ھوقۇق دائىرىسى بارغانسېرى كېڭىيىش بىلەن ئۇ ئوردىدا ئىنتايىن نوپۇزلۇق بولۇپ، ئۇنىڭ نام-شۆھرىتى بارلىق ئۆلكىلەرگە تارقالغانىدى.

[5]شۇڭا يەھۇدىيلار ئۆز دۈشمەنلىرىگە خالىغىنىنى قىلدى. ئۇلار دۈشمەنلىرىنى قىلىچ بىلەن قىرىپ يوقاتتى. [6]يەھۇدىيلار سۇزا قەلئەسىدىلا بەش يۈز كىشىنى ئۆلتۈردى. [7-10]ئۇلارنىڭ ئىچىدە يەھۇدىيلارنىڭ ئەشەددىي دۈشمىنى ھاماداتانىڭ ئوغلى بولغان ھاماننىڭ ئون ئوغلىمۇ يەنى پارشانداتا، دالپون، ئاسپاتا، پوراتا، ئادالىيا، ئارىداتا، پارماشتا، ئارساي، ئارىداي ۋە ۋايزاتالارمۇ

بار ئىدى. يەھۇدىيلار دۈشمەنلىرىنى ئۆلتۈردى، لېكىن
ئۇلارنىڭ ھېچقانداق مال-مۈلكىنى ئولجا ئالمىدى.
[11]شۇ كۈنى سۇزا قەلئەسىدە ئۆلتۈرۈلگەنلەرنىڭ
سانى پادىشاھقا مەلۇم قىلىنغاندى، [12]پادىشاھ خانىش
ئەستىرگە:
— يەھۇدىيلار يالغۇز سۇزا قەلئەسىدىلا بەش يۈز
ئادەم ئۆلتۈرۈپتۇ. ئۆلتۈرۈلگەنلەرنىڭ ئىچىدە ھامانىنىڭ
ئون ئوغلىمۇ بار ئىكەن، ئىمپېرىيىنىڭ باشقا ئۆلكىلىرىدە
يەنە نېمە ئىشلار قىلىنغاندۇر؟ ئەمدى ئىلتىماسىڭ نېمە؟
ئىلتىماسىڭ بەجا كەلتۈرۈلىدۇ. يەنە نېمە تەلىپىڭ بار؟
دېگىنىڭ كېلىدۇ، — دېدى. [13]ئەستىر:
— ئالىيلىرى خالىسىلا، سۇزادىكى يەھۇدىيلارنىڭ
ئەتىمۇ بۈگۈنكى پەرمان بويىچە ئىش قىلىشىغا ئىجازەت
بەرگەيلا ھەمدە ھامانىنىڭ ئون ئوغلىنىڭ جەسەتلىرىنى
دارغا ئاستۇرغايلا، — دەپ جاۋاپ بەردى.
[14]پادىشاھ شۇ بويىچە پەرمان چۈشۈردى ۋە بۇ پەرمان
سۇزادا جاكارلاندى. ھامانىنىڭ ئون ئوغلىنىڭ جەسەتلىرى
دارغا ئېسىلدى.

[15]ئادار ئېيىنىڭ ئون تۆتىنچى كۈنى* سۇزادىكى يەھۇدىيلار يەنە بىر قېتىم جەم بولۇپ، سۇزادا ئۈچ يۈز ئادەمنى قىردى. لېكىن ئۇلار ئۇخشاشلا مال-مۈلۈك ئولجا ئالمىدى.

[16]ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى كۈنى* ئىمپېرىيىنىڭ ھەر قايسى ئۆلكىلىرىدىكى باشقا يەھۇدىيلارمۇ يىغىلىشىپ ئۆزلىرىنى قوغداشقانىدى. ئۆزلىرىگە ئۆچمەنلىك قىلغان يەتمىش بەش مىڭ كىشىنى ئۆلتۈرۈپ، ئارام تاپقانىدى. لېكىن مال-مۈلۈككە قول تەگكۈزمىگەنىدى. [17]ئىككىنچى كۈنى ئۇلار دەم ئالدى ھەم بۇ كۈننى خۇشاللىق زىياپىتى كۈنى قىلىپ بەلگىلىدى. [18]سۇزادىكى يەھۇدىيلار بولسا ئادار ئېيىنىڭ ئون ئۈچىنچى، ئون تۆتىنچى كۈنلىرى*

---

* 15. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.
* 16. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى كۈنىگە توغرا كېلىدۇ.
* 18. مىلادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ يەتتىنچى، سەككىزىنچى كۈنلىرىگە توغرا كېلىدۇ.

يىغىلىشىپ، ئۆزلىرىنى قوغداشتى. ئۇن بەشىنچى كۈنى* دەم ئالدى ھەم بۇ كۈننى خۇشاللىق زىياپىتى كۈنى قىلىپ بەلگىلىدى. [19]شۇڭا كىچىك يېزا-كەنتلەردە تۇرىدىغان يەھۇدىيلار ئادار ئېيىنىڭ ئون تۆتىنچى كۈننى* خۇشاللىق زىياپىتى بېرىدىغان ئارام ئېلىش كۈنى قىلىپ، بىر-بىرىگە سوۋغاتلار تەقدىم قىلىشىدىغان بولدى.

پۇرىم بايرىمىنىڭ كېلىپ چىقىشى

[20]موردىكاي بۇ ئىشلارنى خاتىرىلەپ، پۈتۈن ئاھاشۋېرۇش ئىمپېرىيىسىنىڭ يىراق-يېقىن ئۆلكىلىرىدىكى يەھۇدىيلارغا مەكتۇپ يېزىپ ئەۋەتىپ، [21]ئۇلارنىڭ ھەر يىلى ئادار ئېيىنىڭ ئون تۆتىنچى ۋە ئون بەشىنچى كۈننى* ھېيت كۈنى قىلىشلىرىنى بۇيرۇدى. [22]بۇ كۈنلەر

---

* 18. ملادىيە كالېندارى بويىچە توققۇزىنچى كۈنگە توغرا كېلىدۇ.
* 19. ملادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى كۈنگە توغرا كېلىدۇ.
* 21. ملادىيە كالېندارى بويىچە ئۈچىنچى ئاينىڭ سەككىزىنچى، توققۇزىنچى كۈنلىرىگە توغرا كېلىدۇ.

يەھۇدىيلارنىڭ دۈشـــمەنلىرىدىن ئارام تاپقان كۈنلەر، بۇ ئاي يەھۇدىيلارنىڭ قايغۇلىرى شادلىققا، مۇڭ-زارلىرى خۇشـــاللىققا ئايلانغان ئاي ئىدى. ئۇلارنىڭ بۇ كۈنلەرنى زىياپەتلەر بېرىـــش بىلەن ئۆتكۈزۈپ، ئۆزئارا شـــۇنداقلا كەمبەغەللەرگە سوۋغاتلار بېرىشلىرى بۇيرۇلدى.

[23]بۇنىڭ بىلـــەن يەھۇدىيـــلار مورددىكايىنىڭ ئۆزلىرىگە يېزىپ قالدۇرغىنىـــى بويىچە ئىش قىلدى ۋە باشـــلىغان بـــۇ ھېيتنـــى داۋاملاشتۇرۇشـــنى قـــارار قىلىشـــتى. [24]يەھۇدىيلارنىڭ ئەشـــەددىي دۈشـــمىنى، ئاگاگنىـــڭ نەسلىدىن بولغان ھامماداتانىڭ ئوغلى ھامان يەھۇدىيلارنى يوقىتىش سۇيىقەستىنى پىلانلىغانىدى. ئۇ يەھۇدىيلارنى يوقىتـــش ئۈچـــۈن پۇر (چـــەك) تارتـــش ئارقىلىق بىر كۈننى بەلگىلىگەنىدى. [25]لېكىن ھاماننىڭ سۇيىقەســـتى پادىشاھنىڭ قۇلىقىغا يەتكەندە، پادىشاھ ھاماننىڭ ئۆزى پىلانلىغـــان يەھۇدىيلارغا زىيانكەشـــلىك قىلىش پىلانى ئۇنىڭ ئۆز بېشـــىغا كەلســـۇن دەپ ئەمر يازدۇرغانىدى. شۇنىڭ بىلەن ھامان ھەم ئۇنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ھەممىسى دارغا ئېسىلغان ئىدى.

[26]ھامان تارتقان چەك «پۇر» دەپ ئاتالغاچقا، يەھۇدىيلار خاتىرىلگەن بۇ كۈنلەرمۇ «پۇرىم» دەپ ئاتالدى. يەھۇدىيلار موردىكاي يازغان مەكتۇپ، ئۆزلىرىنىڭ كۆرگەنلىرى ۋە بېشىدىن ئۆتكۈزگەنلىرى ۋەجىدىن، [27]ئۆزلىرى، ئەۋلادلىرى ۋە ئۇلار بىلەن بىرلەشكەن كىشىلەر ئۆچۈن بىر ئەنئەنە بەلگىلەپ، موردىكاينىڭ يېزىپ قالدۇرغىنى بويىچە ھەر يىلى بۇ ئىككى كۈننى خاتىرىلەشنى قارار قىلدى. [28]ئۇلار ھەم بۇ كۈنلەر ئىمپېرىيىنىڭ ھەربىر ئۆلكە ۋە شەھەرلىرىدە، ھەممە ئائىلىلەردە خاتىرىلىنىشى ۋە ئەۋلادتىن ئەۋلادقىچە داۋاملىشىشى كېرەك، بۇ كۈنلەرنىڭ يەھۇدىيلار ئارىسىدا خاتىرىلىنىشى ھېچقاچان توختاپ قالماسلىقى شۇنداقلا يۈز بەرگەن ئىشلار ئەۋلادلار تەرىپىدىن ھەرگىز ئۇنتۇلۇپ قالماسلىقى كېرەك، دەپ قارار قىلدى.

[29]ئابىھائىلنىڭ قىزى خانىش ئەستىرمۇ يەھۇدىي موردىكاي بۇرۇن يازغان مەكتۇپتەك بىر پارچە مەكتۇپ يېزىپ، خانىشلىق نوپۇزى بىلەن پۇرىم بايرىمى ئۆتكۈزۈشنى قوللىدى.

[30]بۇ مەكتۇپلار پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش ھاكىمىيىتى ئاستىدىكى بىر يۈز يىگىرمە يەتتە ئۆلكىدىكى پۈتۈن يەھۇدىيلارغا يېزىلغانىدى. مەكتۇپلاردا يەھۇدىيلارغا تىنچلىق-ئامانلىق تىلەنگەنىدى. [31]بۇ مەكتۇپلار پۇرىم بايرىمىنى بەلگىلىدى. بۇ بايرامنىڭ ھەر يىلى بەلگىلەنگەن كۈنلەردە خاتىرىلىنىشىنى يەھۇدىي مەردىكاي بىلەن خانىش ئەستىر ئۇقتۇرغان قويىدى. خەلقلەر خۇددى ئۆزلىرى ۋە ئەۋلادلىرى ئۈچۈن روزا تۇتۇش ۋە قايغۇلۇق تۇتۇش ۋاقتىنى بەلگىلەشنى قارار قىلغاندەك، بۇ بايرامنى ئۆتكۈزۈشنىمۇ قارار قىلدى. [32]ئەستىرنىڭ بۇيرۇقى پۇرىم بايرىمىغا ئائىت قائىدىلەرنى بەلگىلىدى ۋە بۇلارنىڭ ھەممىسى خاتىرە كىتابىغا يېزىلدى.

پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش بىلەن مەردىكاينىڭ ئۇتۇقى

10

[1]پادىشاھ ئاھاشۋېرۇش ئۆز ئىمپېرىيىسىنىڭ پۈتۈن يەرلىرىدىن، ھەتتا ئوتتۇرا دېڭىزغىچە بولغان جايلاردىن ئالۋان يىغاتتى. [2]ئۇنىڭ كۈچ-قۇدرىتى، پائالىيەتلىرى ۋە مەردىكاينى قانداق ئۈستۈرۈپ، مەرتىۋىگە

چىقارغانلىقى پېرسىيە ۋە مېدىيا پادىشاھلىرىنىڭ
تەزكىرىسىگە يېزىلغانىدى. 3 يەھۇدىي موردىكاي ئۆز
خەلقىنىڭ بەختىنى ئىزدەپ، ئۆز مىللىتىنىڭ تىنچلىقىنى
ياقلىغاچقا، يەھۇدىيلار ئارىسىدا ئىززەت تېپىپ،
قېرىنداشلىرىنىڭ قەدىرلىشىگە ئېرىشكەنىدى. ئۇ مەرتىۋە
جەھەتتە پادىشاھ ئاھاشۋېرۇشنىڭ كەينىدىلا تۇراتتى.